

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	ผลของกิจกรรมการท่องเที่ยวต่อการใช้ที่ดินและการจัดการทรัพยากรในลุ่มน้ำแม่แตงตอนล่าง: กรณีศึกษาบ้านแม่ตะมาน ตำบลกุดช้าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
ผู้เขียน	นางสาวดวงพร เพิ่มสุวรรณ
ปริญญา	วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	(การใช้ที่ดินและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน)
	ผศ. ดร. มนต์รี กรรพุมมาลย์ ประธานกรรมการ
	อ. ดร. สิทธิณัฐ ประพุทธนิตินสาร กรรมการ
	รศ. ดร. เฉลิมชัย ปัญญาดี กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาวิเคราะห์ผลของกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีต่อการใช้ที่ดินและการจัดการทรัพยากรในบ้านแม่ตะมาน ตำบลกุดช้าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีต่อแนวคิดและการจัดการทรัพยากรดิน น้ำ และป่าไม้ของคนในชุมชน รวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและระบบนิเวศในพื้นที่ด้วย โดยอาศัยแนวคิดที่สำคัญในการวิเคราะห์ได้แก่ แนวคิดที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว การจัดการทรัพยากร และการวิเคราะห์ผลกระทบ เป็นต้น

ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาข้อมูลจากเอกสารของหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ศึกษา และจัดเก็บข้อมูลภาคสนามโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งในและนอกชุมชน การสังเกตการณ์ทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม การศึกษาเชิงพื้นที่ในการสำรวจขอบเขตหมู่บ้านและรูปแบบการใช้ที่ดินในชุมชน จากนั้นทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ ความถูกต้องพร้อมแยกแยะวิเคราะห์ และนำเสนอโดยการบรรยาย ซึ่งสามารถอธิบายผลการศึกษาวิเคราะห์โดยสรุปได้ดังนี้

รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่บ้านแม่ตะมาน ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศ เป็นการท่องเที่ยวแบบมวลชน มุ่งเน้นผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก ทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ มีวิธีคิด

และมุมมอง รวมไปถึงการจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้ในการท่องเที่ยวว่าเป็นสิ่งที่มีมูลค่ามากกว่าตระหนักในคุณค่า เกิดการแย่งชิงในการเข้าถึงทรัพยากรในพื้นที่ ซึ่งส่งผลทำให้เกิดความขัดแย้งและการใช้ทรัพยากรแบบเปิดเสรีตามมา

การเข้ามาของการท่องเที่ยวในพื้นที่ ก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในพื้นที่บ้านแม่ตะมาน ซึ่งมีอยู่ 3 มิติ คือ (1) การเปลี่ยนใช้ที่ดินในภาคการเกษตรเป็นการเปลี่ยนแปลงโดยพลวัตของตัวมันเอง มีการเปลี่ยนแปลงระบบการผลิตจากระบบเกษตรแบบยังชีพไปเป็นกึ่งพาณิชย์ และการเกษตรแบบพันธะสัญญาในท้ายที่สุด โดยขึ้นอยู่กับปัจจัยทางเศรษฐกิจทั้งในรูปนโยบายของรัฐและภาวะการณ์ตลาดในขณะนั้น (2) การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในภาคการเกษตรไปสู่รูปแบบอื่น เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากความเป็นเมือง อันเป็นผลมาจากนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของรัฐ ทำให้พื้นที่อำเภอรอบนอกจังหวัดเชียงใหม่ที่ไม่ไกลจากตัวอำเภอเมืองมากนัก ซึ่งรวมทั้งอำเภอแม่แตงด้วย ถูกผลักดันออกจากภาคการเกษตรไปสู่ตลาดที่ดิน และ(3) การพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ที่มีส่วนในการเร่งให้มีการเปลี่ยนแปลงและผลักดัน โดยการท่องเที่ยวในพื้นที่ได้ทำให้มูลค่าที่ดินในพื้นที่สูงขึ้น และราคาที่ดินก็เป็นตัวกำหนดการใช้ที่ดิน ที่ดินราคาสูงย่อมถูกนำไปใช้ในกิจกรรมที่ให้ผลตอบแทนสูง ซึ่งหมายถึงเป็นการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินจากภาคเกษตรไปเป็นธุรกิจการท่องเที่ยว

สำหรับการศึกษาถึงผลกระทบของการท่องเที่ยวในพื้นที่บ้านแม่ตะมานนั้น พบว่าการท่องเที่ยวปางช้าง ทำให้ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่บ้านแม่ตะมานถูกทำลายอย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นผลมาจากการจัดการการท่องเที่ยวที่ปราศจากการวางแผนในการจัดการทรัพยากร และรูปแบบการท่องเที่ยวแบบมวลชนทำให้มีจำนวนช้างเพื่อบริการ นักท่องเที่ยวมากเกินไปเกินกว่าความสามารถที่จะรับได้ของพื้นที่ นอกจากนี้การเข้ามาของการท่องเที่ยวในพื้นที่ยังได้เป็นตัวเร่งให้มีการสูญเสียทรัพยากรที่ดินของคนในชุมชน มีผลทำให้มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านวิถีชีวิตและการจัดการทรัพยากร ชาวบ้านแม่ตะมานได้เปลี่ยนจากการประกอบอาชีพด้านเกษตรไปเป็นแรงงานในภาคการท่องเที่ยว ซึ่งผลกระทบในด้านบวกทำให้เศรษฐกิจและความเป็นอยู่ของคนในชุมชนดีขึ้น แต่ผลกระทบในด้านลบนั้น ไม่ได้มีการกระจายรายได้ในพื้นที่เท่าที่ควร อีกทั้งคนในชุมชนต้องมีการปรับเปลี่ยน ความเป็นอยู่วิถีชีวิตให้สอดคล้องกับธุรกิจการท่องเที่ยวในพื้นที่ มีลักษณะของความเป็นเมือง มีการพึ่งพาและขึ้นอยู่กับธุรกิจการท่องเที่ยวค่อนข้างมาก ทำให้คนในชุมชนจำเป็นต้องขอรับการอพยพ เข้ามาของคนต่างถิ่น มีการแย่งชิงในการใช้ทรัพยากร ซึ่งส่งผลทำให้เกิดความเสื่อมโทรมของทรัพยากรในพื้นที่ตามมา

Thesis Title	Effects of Tourism Activities on Land Use and Resource Management in Lower Mae Taeng Watershed: A Case Study of Mae Taman Village, Kuet Chang Sub-district, Mae Taeng District, Chiang Mai Province	
Author	Miss Daungporn Peamsuwan	
Degree	Master of Science (Sustainable Land Use and Resource Management)	
Thesis Advisory	Asst. Prof. Dr. Montri Kunphoommarl	Chairperson
	Lect. Dr. Sidthinat Prabudhanitisarn	Member
	Assoc. Prof. Dr. Chalermchai Panyadee	Member

ABSTRACT

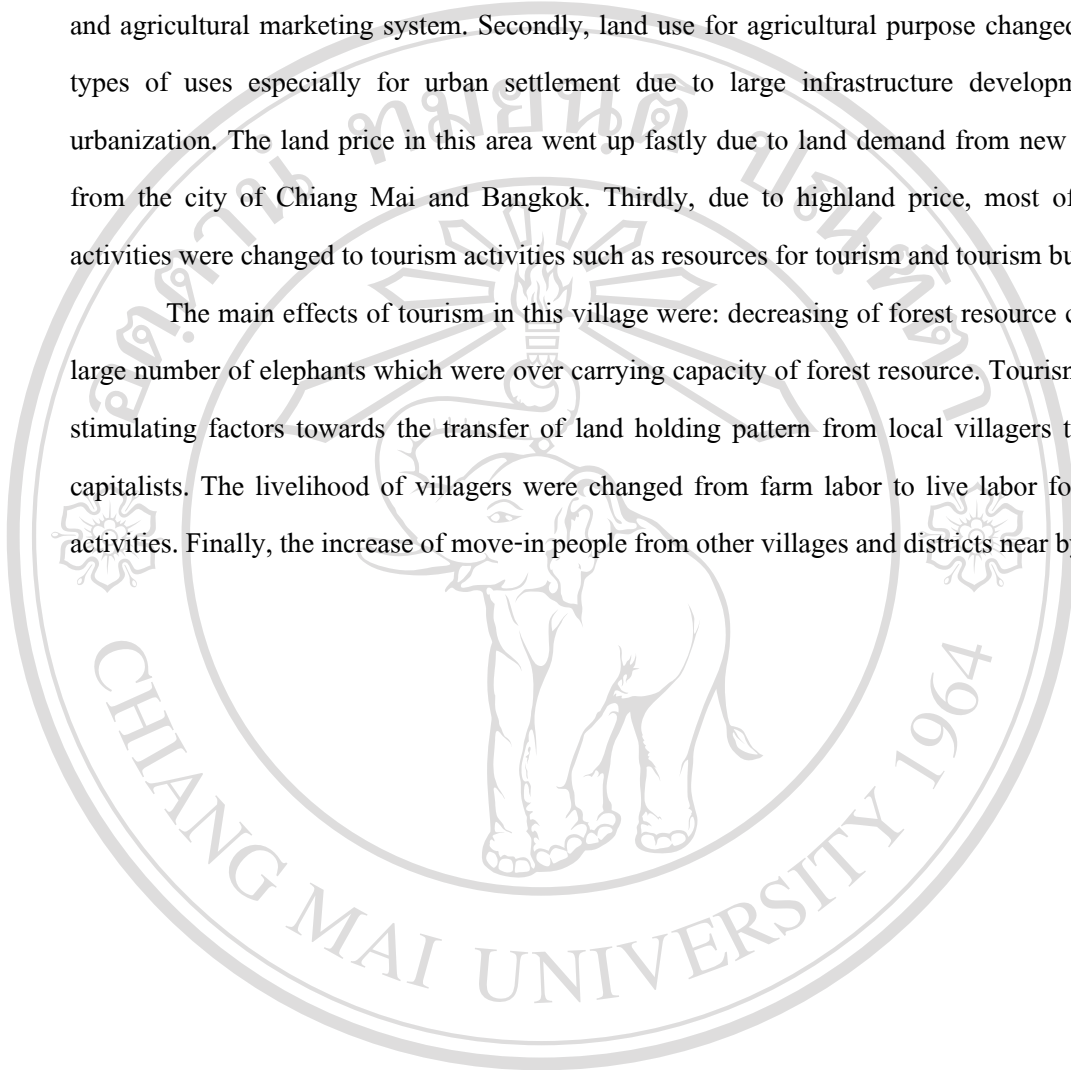
The purposes of this research are to examine not only the effects of tourism activities on land use and resource management in Mae Taman village, Kuet Chang sub-district, Mae Taeng district, Chiang Mai province but also the impact on soil, water and forest resource management and change of land use, livelihood and ecology system. The main analytical concepts used are tourism concepts, natural resources management and impact analysis.

In research techniques used in this study include documentary survey from government agencies and relevant organizations; indepth-interview of stakeholders both within and outside the target village; participant and non-participant observation, and land use survey. The data collected were checked, classified and analyzed by descriptive way which could be summarized the results as follows:

Tourism management was partly depended on government policy by promoting tourism activities as mass-tourism with economic purpose. The effect of this policy made the concept of stakeholder on natural resource management for tourism into more cost than value aspect. The consequences of above concept created both natural resource conflicts and 'open access' for resource use.

The tourism in this area affected three main changes in land use system. Firstly, land use for sufficient farming changed sub-commercial and contract farming due to government policy and agricultural marketing system. Secondly, land use for agricultural purpose changed to other types of uses especially for urban settlement due to large infrastructure development, and urbanization. The land price in this area went up fastly due to land demand from new investors from the city of Chiang Mai and Bangkok. Thirdly, due to highland price, most of farming activities were changed to tourism activities such as resources for tourism and tourism business.

The main effects of tourism in this village were: decreasing of forest resource caused by large number of elephants which were over carrying capacity of forest resource. Tourism became stimulating factors towards the transfer of land holding pattern from local villagers to outside capitalists. The livelihood of villagers were changed from farm labor to live labor for tourism activities. Finally, the increase of move-in people from other villages and districts near by.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved